

Denumirea programului de studii	Patrimoniu istoric și turism cultural
Ciclul	II
Denumirea cursului	Conservarea patrimoniului
Facultatea/catedra responsabilă de curs	Catedra de Geografie și Patrimoniu cultural
Titular de curs	Popa Alexandru, dr. hab.
Cadre didactice implicate	Chiricescu Andrea
e-mail	alex.popa@live.de; andrea.chiricescu@gmail.com

Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
S.02.A.012	5	I	II	150	35 ore (18 ore – prelegeri, 17 ore – seminare)	115 ore

Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii

Cursul oferă masteranzilor un set de cunoștințe de bază cu privire la conservarea și restaurarea patrimoniului cultural, indiferent de tipul acestuia (patrimoniu material mobil sau imobil, patrimoniu imaterial) sau domeniul în care acesta se regăsește (etnografie, arheologie, istorie etc.). În aceeași măsură cursul își propune să dezvolte nu doar cunoștințe și atitudini, ci și abilități de bază cu privire la protecția și conservarea primară a patrimoniului, prin activitățile practice incluse în program, de observare și însușire a unor tehnici specifice domeniului. Prin acestea cursul se încadrează în contextul programului de studii, conservarea, restaurarea și protecția patrimoniului cultural fiind abordat din perspectiva dezvoltării turismului cultural.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului

La nivelul de cunoaștere:

- legislația specifică domeniului
- factori de degradare a bunurilor culturale
- normele de etalare, depozitare, manipulare și transport
- modalități de organizare a sistemului de evidență

La nivel de aplicare:

- capacitatea de a verifica consecvent și corect starea bunurilor culturale
- responsabilitatea cu care asigură manipularea bunurilor culturale
- abilitatea de a găsi cele mai bune modalități de așezare a obiectelor (depozitare, manipulare și transport)
- abilitatea de a etala corect bunurile culturale în timpul expunerii lor
- capacitatea de reacție în condițiile apariției factorilor de risc

La nivel de integrare:

- analiza critică a concepțiilor științifice contemporane despre organizarea conservării și restaurării patrimoniului;

- educarea atitudinii pozitive față de munca de cercetare în domeniul conservării;
- conștientizarea responsabilității civice și profesionale față de domeniul conservării patrimoniului.

Finalități de studii realizate la finele cursului

La finele cursului studenții:

Vor cunoaște principalele metode și tehnici de conservare și restaurare a patrimoniului

Vor cunoaște principalii factori de degradare, în funcție de natura bunurilor de patrimoniu, și vor fi capabili să îi identifice

Vor fi capabili să analizeze un bun de patrimoniu prin prisma stării sale de conservare

Vor fi capabili să întreprindă primii pași în cazuri de urgență

Vor putea identifica instituțiile specializate la care pot apela pentru a salva/conserva/restaura piesele de patrimoniu

Vor cunoaște tendințele în domeniu la nivel național, european și internațional

Precondiții

Cunoștințe din cursurile: Patrimoniu cultural: concepte și teorii; Patrimoniul arheologic; Patrimoniul etnografic; Patrimoniul artistic, Protecția patrimoniului: cadrul legislativ.

Abilități de cercetare și de aplicare a principiilor și instrumentelor de identificare și valorificare a patrimoniului cultural.

Unități de curs

Nr.	Tema	Nr. total de ore	Prelegeri	Seminare	Produce pentru evaluare
1.	Introducere. Obiectul, scopul, sarcinile cursului	2	2	-	Evaluare finală – examen scris
2.	Degradarea bunurilor culturale	2	2	-	Evaluare finală – examen scris
3.	Conservarea preventivă a bunurilor culturale	3	3	-	Evaluare finală – examen scris
4.	Organizarea expozițiilor din punct de vedere al ocrotirii bunurilor culturale	6	2	4	Exercițiu în echipă - organizarea unei expoziții cu obiecte date
5.	Depozitarea bunurilor culturale	10	1	9 (vizite de studiu în muzee – expoziții și depozite)	Exercițiu pe echipe – prezentarea unor studii de caz

6.	Manipularea, ambalarea și transportul bunurilor culturale	4	2	2	Exerciții practice – ambalarea bunurilor culturale
7.	Uzura funcțională a bunurilor culturale	3	2	-	Evaluare finală – examen scris
8.	Circuitul unui bun cultural de la descoperire la depozitare	3	1	2	Exercițiu individual - Fișe de conservare completate
9.	Protecția împotriva incendiilor și a situațiilor de risc	3	2	-	Evaluare finală – examen scris
10.	Perspectivile profesiei de conservator: tendințe, oportunități, atribuții.	1	1	-	Evaluare finală – examen scris
	Total	35	18	17	

Tema 1. Introducere. Obiectul, scopul, sarcinile cursului

Metodele și principiile de studiere. Definiția terminologiei specifice domeniului, precum „conservare”, „conservare preventivă”, „restaurare”, „microclimat” etc. Aspecte legislative, exemple din R. Moldova și România.

Tema 2. Degradarea bunurilor culturale

Evaluarea stării bunurilor culturale: formele de degradare ale bunurilor culturale; particularitățile bunurilor culturale;
Controlul condițiilor microclimatice: parametrii microclimatici recomandați de Normele de Conservare internaționale, potrivit gradului de sensibilitate al colecțiilor; modalitățile de realizare ale unui microclimat cât mai stabil; modul de etalare a obiectelor în expoziții și depozite din perspectiva microclimatului; modul de manipulare, translatare, ambalare și transport a bunurilor culturale din perspectiva asigurării microclimatului.

Tema 3. Conservarea preventivă a bunurilor culturale

Factorii de degradare a bunurilor culturale; mecanisme/procese de degradare (chimice, fizice, fizico-mecanice); măsuri de conservare preventivă – atribuții, responsabilități, limitări. **Conservarea preventivă a bunurilor expuse sau depozitate:** modalitățile de etalare a obiectelor în vitrine și modulii de depozitare; modul în care se așează obiectele în corelație cu structura, compoziția, forma și formatul acestora. **Conservarea preventivă a memoriei audiovizuale:** proprietățile materialelor suport ale imaginilor și sunetului; factorii care induc degradarea memoriei audio-vizuale; condițiile de păstrare și de folosire; calitățile materialelor folosite la depozitarea memoriei audio-vizuale. **Conservarea preventivă a monumentelor istorice:** formele specifice de degradare a monumentelor; identificarea componentelor

artistice și arhitecturale ale monumentelor; natura intervențiilor care trebuie efectuate în caz de degradare.

Tema 4. Organizarea expozițiilor din punct de vedere al ocrotirii bunurilor culturale

Modalitățile corecte de mânăuire a bunurilor culturale; modul în care trebuie așezate obiectele în expoziții; măsurile care trebuie luate pentru a proteja obiectele aflate într-un spațiu expozițional; tehnici privind asigurarea unui microclimat stabil, cu valori de **U.R.** și **t** corelate cu gradul de sensibilitate al materialelor din care sunt făcute obiectele; programarea unui flux de montare a bunurilor culturale dintr-o expoziție, logic și neagresiv față de obiecte.

Tema 5. Depozitarea bunurilor culturale

Noțiuni introductive cu privire la modul în care se așează obiectele în unitățile modulare, felul în care se stabilesc formatele obiectelor, metodologia organizării și funcționării unui depozit de bunuri culturale, reguli, responsabilități, limitări de acces.

Tema 6. Manipularea, ambalarea și transportul bunurilor culturale

Modul în care trebuie mânăuite obiectele; modul în care se ambalează; utilizarea materialelor compatibile; modalitățile folosite la eliminarea șocurilor și a trepidațiilor; stabilirea obligațiilor colaboratorilor cărora li se împrumută obiectele.

Tema 7. Uzura funcțională a bunurilor culturale

Regulile privind mânăuirea corectă a bunurilor culturale; cunoașterea factorilor care induc uzura funcțională prematură și a condițiilor care o accelerează; aplicarea măsurilor pentru prevenirea apariției uzurii funcționale premature; modul în care trebuie organizate activitățile în care sunt implicate bunurile culturale.

Tema 8. Circuitul unui bun cultural de la descoperire la depozitare

Stabilirea stării de sănătate a obiectelor; preîntâmpinarea acțiunii agresive a noilor factori de mediu; definirea activităților de stopare a proceselor evolutive de degradare, neutralizare a substanțelor nocive, curățire, consolidare, integrare, acoperiri de protecție etc.; tehnologia și principiile restaurării; evidența bunurilor culturale – Fișa de conservare

Tema 9. Protecția împotriva incendiilor și a situațiilor de risc

Identificarea factorilor de risc; măsuri preventive împotriva apariției focarelor de incendiu; asigurarea securității bunurilor culturale; posibile răspunsuri la situații de risc.

Tema 10. Perspectivele profesiei de conservator: tendințe, oportunități, atribuții.

Metode de documentare cu privire la atribuțiile specifice profesiei de conservator, tipuri de surse de informare, oportunități de formare, tendințe la nivel european – care sunt atribuțiile specifice ale unui conservator la nivel european, comparativ cu cele din România/R. Moldova.

Metode și tehnici de predare și învățare

Metodele și tehnicile de predare și învățare vor fi de tip activ-participativ. Studenții vor fi incluși în activitatea de predare și învățare, fiind punctați pentru participare activă. Informațiile teoretice vor fi prezentate sub forma unor prelegeri, însoțite de prezentări Power Point, și susținute de vizite la fața locului, în depozite ale unor muzee, expoziții și monumente istorice *in situ*. Studenții vor avea teme individuale și de grup, pentru a rezolva anumite exerciții prin care vor aplica noile cunoștințe însușite pe parcursul prelegerilor. Învățarea experiențială își va găsi astfel loc în procesul de predare-învățare, oferind oportunitatea dezvoltării abilităților specifice domeniului dar și ale lucrului în echipă. Prin intermediul acestor metode non-formale, adaptate la procesul de învățare în context formal, la finalul cursului studenții vor avea nu doar un set nou de cunoștințe ci vor dobândi și abilitățile necesare aplicării acestora.

Strategii de evaluare

Evaluare curentă. Pe parcursul semestrului studenții vor fi evaluați prin referate tematice, lucrări practice și participarea activă la cursuri.

Referate tematice – realizate individual, susținute în fața întregului colectiv

Lucrări practice – realizate în echipe de câte 5 persoane, susținute în fața întregului colectiv

Participare activă la cursuri – gradul de implicare în probele practice din timpul cursului, gradul de implicare în discuțiile de grup

Evaluare finală. Cursul se va finaliza printr-un **examen scris**. Nota finală va reieși din următoarele criterii: 20% - participarea activă la cursuri; 40% - rezultatele testărilor; 40% - răspunsul de la examen.

Bibliografie

Lucrări obligatorii:

Moldoveanu, Aurel. *Conservarea preventivă a bunurilor culturale*. Târgoviște: Cetatea de Scaun, 2010

Iordache, Mihai; Burticioaia, Oana Emilia. *Tehnici de conservare și restaurare a patrimoniului istoric*. În: *Buridava. Studii și materiale VI*. Muzeul Județean Vâlcea, Râmnicu Vâlcea, 2008. p. 233 – 238.

Oberländer-Târnoveanu, I., *Un Viitor pentru Trecut. Ghid de bună practică pentru păstrarea patrimoniului cultural*, București, 2002 <http://www.cimec.ro/Arheologie/Oberlander-un-viitor-pentru-trecut/index.html>

Lucrări opționale:

***Standard ocupațional – conservator de opere de artă și monumente istorice. Domeniul: Educație și formare profesională, cercetare-proiectare, cultură, sport. CFEPMDC: 2005 Cod COR: 243102.

*** **A Practical Guide for Sustainable Climate Control and Lighting in Museums and Galleries**. International Conservation Services and Steensen Varming, Sydney/Australia, **2014**.

*** **E-conservation Journal**. Publicație on-line, accesibilă gratuit la <http://www.e-conservation.org/>

Antonescu, Rodica. *Conservarea pieselor muzeale etnografice*. În: Opreș, I. *et alii*. Ghid de bune practici în protejarea și promovarea patrimoniului cultural local. Institutul Național al Patrimoniului (România), București, 2012. p. 45 - 57 <http://cimec.ro/Biblioteca-Digitala/Biblioteca.html#Muzeologie>

Dragomir, Vivian. *Conservare bunurilor culturale*. În: Dușu Aurelia *et alii*. Ghid de bune practici în protejarea și promovarea colecțiilor publice locale. Centrul de Pregătire Profesională în Cultură, București, 2010. p. 39 – 66 <http://cimec.ro/Biblioteca-Digitala/Biblioteca.html#Muzeologie>

Ekosaari, Maija; Jantunen, Sari; Paaskoski, Leena. *A Checklist for Museum Collections Management Policy*. Museum 2015 Project and National Board of Antiquities The National Board of Antiquities' guidelines and instructions 9, Helsinki, 2014 http://www.nba.fi/en/information_services/publications/museology

Mihai, Daniela. *Inventarierea și promovarea patrimoniului imobil local*. În: Opreș, I. et alii. Ghid de bune practici în protejarea și promovarea patrimoniului cultural local. Institutul Național al Patrimoniului (România), București, 2012. p. 115 – 126 <http://cimec.ro/Biblioteca-Digitala/Biblioteca.html#Muzeologie>

Rohde-Enslin, Stefan; Allen, Keith R. *Nothing lasts forever*. Network of Expertise in Long-Term Storage of Digital Resources & Institute for Museum Research, Germany. 2009.

Shanks, M. și Tilley, C. *Re-Constructing archaeology. Theory and practice*, Ediția a doua, London-New York: Routledge, 1992

Știucă, Narcisa. *Inventarierea și promovarea patrimoniului imaterial local*. În: Opreș, I. et alii. Ghid de bune practici în protejarea și promovarea patrimoniului cultural local. Institutul Național al Patrimoniului (România), București, 2012. p. 127 – 145 <http://cimec.ro/Biblioteca-Digitala/Biblioteca.html#Muzeologie>